

LICG HUISDIERENBIJSLUITER

DE HANDLEIDING VOOR HET HOUDEN VAN HUISDIEREN

Serie reptielen

Baardagame

Pogona vitticeps

Baardagamen zijn mooie hagedissen die bovendien redelijk tam kunnen worden. In vergelijking met andere reptielen zijn ze vrij makkelijk te verzorgen, waardoor deze dieren ook voor een beginnend reptielenhouder geschikt kunnen zijn.

Een volwassen baardagame is veertig tot vijftig centimeter lang en heeft een groot terrarium nodig. Dat geeft natuurlijk wel de gelegenheid om hier een mooie aankleding aan te geven, waardoor u volop van dit dier kunt genieten.

Kies het juiste dier voor uw situatie: lees vóór het kopen eerst of de baardagame het huisdier is dat u zoekt.

Algemeen

Baardagamen (*pogona vitticeps*) zijn hagedissen die in het wild voorkomen in Australië. Ze zijn, in vergelijking met veel andere reptielen, vrij gemakkelijk te verzorgen. Baardagamen zijn van nature niet agressief en kunnen vrij tam worden. Een volwassen baardagame is veertig tot vijftig centimeter groot. Het dier heeft een driehoekige kop, een afgeplat lichaam met veel stekels, en een stekelige huidplooi aan de keel. De natuurlijke kleur van een baardagame varieert van lichtbruin tot grijs. Baardagamen kunnen tot op zekere hoogte hun lichaamskleur donkerder of lichter laten worden. Deze kleurverandering vindt plaats onder invloed van licht en is daarom afhankelijk van het type en de hoeveelheid licht.

Een baardagame wordt gemiddeld elf jaar oud en kan 15 jaar oud worden.

Verschillende varianten

Er zijn gele, rood/oranje, rode en hypomelanistische (=minder donkere pigmenten) varianten van de baardagame.

Van nature

Baardagamen leven in Australië, waar ze te vinden zijn in de woestijn, in rotsachtige en beboste gebieden. Baardagamen leven op de grond, maar kunnen ook klimmen. Het zijn koudbloedige dieren, die overdag actief zijn. Ze zijn afhankelijk van (zon)licht en schaduw om hun lichaamstemperatuur te regelen. Daarnaast kunnen ze de lichaamstemperatuur zelf beïnvloeden, bijvoorbeeld door hun bek open te sperren, waardoor ze afkoelen. Wanneer een baardagame opgewonden is, zet hij zijn baard op, die daarbij zwart verkleurt. Vrouwtjes kunnen hun baard ook opzetten, maar doen dit zelden.

Baardagamen zijn van nature solitaire (alleenlevende) dieren. Om die reden is het zeker voor beginners aan te raden om één dier te houden. Wanneer u één baardagame aanschaft, kunt u het beste een mannetje nemen om eventuele problemen met legnood te voorkomen. Wanneer u toch meerdere baardagamen wilt houden, let er dan op dat er geen vechtpartijen plaatsvinden. Mannen, maar ook vrouwtjes kunnen onderling soms zeer onverdraagzaam naar elkaar zijn. Wanneer u een mannetje bij een vrouwtje zet, zal hij haar vaak lastig vallen met paargedrag. Dit kan vermoeiend zijn voor het vrouwtje.

Baardagamen zijn in principe vrij tolerant naar andere hagedissen van hetzelfde formaat, het is echter zeer af te raden om zomaar dieren te combineren. Als u dit toch overweegt, laat u zich dan altijd goed voorlichten over bijvoorbeeld overdraagbare ziekten.

Huisvesting

Bij het opzetten, inrichten en onderhouden van een terrarium komt heel wat kijken. In de handleiding over terrariumtechniek leest u hoe u dat aan kunt pakken.

Zorg ervoor dat het terrarium klaar staat als u een baardagame koopt. Voor één baardagame heeft u een terrarium nodig van minimaal 100 x 50 x 50 centimeter, maar liefst groter. Zet het terrarium op een rustige plaats en beweeg rustig in de buurt van het terrarium.

Het verblijf moet goed geventileerd en tochtvrij zijn. U kunt het inrichten met bijvoorbeeld boomstronken, stenen en andere elementen waarop de baardagame kan zonnen. Zorg voor voldoende schuilgelegenheden.

Levende planten zullen worden opgegeten door een baardagame. Voor verdere aankleding kunt u eventueel ook plastic planten gebruiken. Let er wel op dat uw baardagame hier niet van gaat eten. Als u merkt dat uw baardagame hier aan gaat knabbelen, haal ze dan weg!

Als bodembedekker wordt vaak zand (probeer scherpe zandsoorten en grof zand te vermijden) of een ander natuurlijk substraat als bark of beukensnippers gebruikt. Zand kan voor verstoppingen zorgen. Wanneer de dieren moeten vervellen is het van belang een iets vochtige plek te creëren onder bijvoorbeeld een stronk of steen.

De temperatuur in het terrarium moet overdag 32 tot 35 graden Celsius zijn in het warme gedeelte, en ongeveer 25 graden in het koelere gedeelte. U kunt het terrarium hiervoor verwarmen met warmtelampen. Daarnaast moet u een of meerdere plekken maken waar de baardagame kan zonnen. Onder deze warmtespots moet het warmer zijn en mag de temperatuur oplopen tot 45 graden. Let wel op dat het dier zich niet kan branden. 's Nachts moet de temperatuur ongeveer 20 graden zijn, kamertemperatuur is in de meeste gevallen voldoende.

Gebruik goede UVB-lampen en vervang deze minstens elke 6 maanden. Dit is belangrijk voor de aanmaak van vitamine D. Er bestaan lampen die zowel voor warmte als voor UVB zorgen. U kunt bij een terrariumspeciaalzaak vragen welke lampen het best geschikt zijn voor uw terrarium. Zorg bij meerdere dieren voor meerdere warmtespotjes, maar let op dat het terrarium koude plaatsen blijft houden. Wanneer een baardagame de gehele dag met de bek geopend zit, kan dit duiden op een te warme leefomgeving.

U kunt twee keer per week het terrarium aan de koude kant licht besproeien met behulp van een plantenspuit. Maak het terrarium niet te nat; een te hoge luchtvochtigheidsgraad kan zorgen voor schimmelinfecties. Om die reden is een grote waterbak ook niet aan te raden.

Baardagamen krijgen hun vocht voornamelijk binnen via de voeding. Een kleine ondiepe waterbak, waar het dier eventueel een bad in kan nemen is afdoende. Voor jonge dieren kunt u stenen in de bak leggen zodat ze er eventueel weer makkelijk uit kunnen klimmen.

Winterrust

De baardagame houdt een rustperiode van ongeveer acht weken. In die periode is hij minder actief, en eet hij minder of niets. Deze rust wordt winterrust genoemd. Baardagamen houden hun rust in de natuur vooral tijdens de koelere maanden van het jaar. Er is dan in de natuur minder voedsel te vinden. Let op: dieren die in de winter inactief worden, zouden ook ziek kunnen zijn. Houdt u hier rekening mee.

Tijdens de winterrust wordt de temperatuur geleidelijk lager, en het licht minder. De dagtemperatuur is dan ongeveer 20 tot 25 graden Celsius, en de nachttemperatuur rond de 15 graden Celsius. Na afloop van de winterrust bouwt u dit weer langzaam op.

Verzorgen en hanteren

Besproei de dieren regelmatig met water om uitdroging te voorkomen, dit is vooral belangrijk wanneer de dieren gaan vervellen. Sproei echter niet te vaak en teveel, want baardagamen hebben een huidtype dat gevoelig is voor schimmelinfecties, dus een te natte leefomgeving kan soms schadelijk zijn.

Een baardagame kan vrij "tam" gemaakt worden. Het is desalniettemin af te raden om deze dieren regelmatig op te pakken. Het hanteren kan stress bij deze dieren veroorzaken. Wanneer ze vallen is er bovendien kans op botkneuzingen en ontsnappingsgevaar.

Houd ook voor ogen dat een reptiel in eerste instantie een kijkdier is. Een baardagame mag nooit een knuffeldier worden voor uw kinderen.

Hoewel baardagamen niet agressief zijn, kunnen ze wel bijten. Houd hier rekening mee.

Was uw handen na het hanteren of verzorgen van het dier. Baardagamen kunnen dragers zijn van schadelijke bacteriën en schimmels. Gelukkig is besmetting hiermee zeer zeldzaam, maar hygiëne is altijd noodzakelijk voor mens en dier.

Voeding

Baardagamen zijn omnivoor: ze eten zowel dierlijk als plantaardig voedsel. Zo bestaat tenminste 50% van hun voedsel uit krekels, sprinkhanen, buffalowormen, wasmotlarven, moriowormen, dola's, dubia's, zijderupsen, tebolarven, en kleine knaagdieren zoals nestmuizen. De andere 50% dient te bestaan uit gevarieerde groenten, zoals andijvie, witlof, sperziebonen, paksoi, radijs, tomaat en komkommer, maar bijvoorbeeld ook zonnebloem en paardenbloem. U kunt afwisselen met fruit en verse kruiden. Voer koolsoorten beperkt, omdat deze groenten in grote hoeveelheden schadelijk kunnen zijn voor de gezondheid van de baardagame. Pas op voor bestrijdingsmiddelen. Daar kan een dier ernstig ziek van worden.

Volwassen baardagamen kunt u meerdere keren per week voeren. Bepoeder al het voer met kalk en vitaminen- en mineralensupplementen om tekorten te voorkomen. De voedselinsecten moeten gevoerd worden met een calciumrijk voer, dat bovendien bepoederd wordt met een calciumpoeder. Zowel voedsel als supplementen kunt u kopen bij de dierenspecialzaak.

Let er met de voeding op, dat baardagamen een grote eetlust hebben en vaak blijven eten. Hierdoor kunnen problemen ontstaan met het gewicht van het dier. Ook bij baardagamen komt overgewicht voor en dit is schadelijk voor het dier. Ververs het water in de waterbak dagelijks.

Voortplanting

Baardagamen zijn geslachtsrijp als ze ongeveer één jaar oud zijn. Goed doorvoede baardagamen kunnen al na zes tot acht maanden geslachtsrijp zijn, maar een snelle groei en vroeg kweken is af te raden. Te snelle kweek kan leiden tot kleinere eieren en daarmee ook zwakkere jongen. Ook kan de groei van het vrouwtje tijdens de dracht tot stilstand komen, hetgeen zeer negatieve gevolgen kan hebben voor het nog niet uitgegroeide dier.

Het mannetje zal gaan kopknikken en zet zijn zwarte baard op. Het vrouwtje zwaait met haar voorpoten. Bij de paring bijt het mannetje het vrouwtje in haar nekvel. Een vrouwtje kan sperma opslaan in haar lichaam. Daarom kunnen uit één paring meerdere legsels komen. In een ondiep hol (door het vrouwtje zelf gegraven) worden tien tot dertig eieren gelegd. De eieren moeten in een vochtig substraat (grof zand of vermiculite) bij 28 tot 32 graden Celsius worden bebroed. Na 50 tot 75 dagen komen de baardagamen uit het ei. Ze zijn dan ongeveer zeven centimeter lang (kopstaartlengte). De jonge agamen worden apart van de ouders opgekweekt. Het geslacht van jonge baardagamen is moeilijk te bepalen. Bij oudere dieren kunt u onder de staartbasis kijken. Bij een man ziet u twee bultjes, deze bultjes zijn de spieruiteinden van de penissen (hagedissen hebben er twee), we noemen deze geslachtsorganen de hemipenissen. Ook hebben mannen een bredere kop, een zwaarder gebouwde lichaam en een rij poriën aan de binnenkant van de achterpootdijbenen (bij vrouwtjes zijn die poriën beduidend kleiner).

Ziekten en aandoeningen

Natuurlijk wilt u voorkomen dat uw baardagame ziek wordt. Als u weet waar u op moet letten en hoe uw dier zich gedraagt als het gezond is, merkt u het eerder wanneer er iets aan de hand is en kunt u bijtijds actie ondernemen.

Gezonde baardagamen zijn alert en kijken helder uit hun ogen. Het gewicht moet op peil zijn: een gezonde baardagame heeft een rond buikje. De heupbeenderen mogen niet duidelijk zichtbaar zijn.

Veel voorkomende aandoeningen bij baardagamen zijn verstopping, diarree en stress. Een andere veel voorkomende aandoening is rachitis. Dit is een ziekte die ontstaat door kalk- en vitaminetekort. Ook gebrek aan UV straling kan tot deze aandoening leiden. Hierdoor krijgen de dieren misvormde botten en breuken.

Wanneer een vrouwtje haar eieren niet kwijt kan, kan legnood ontstaan. Dit kan dodelijk zijn. Andere voorkomende ziekten zijn bijvoorbeeld mondrot, longaandoeningen, schimmelinfecties en parasitaire infecties.

Controleer bij aankoop van een baardagame of de staart en de pootjes intact zijn. Koop geen zieke dieren, u herkent een zieke baardagame aan kromme, slappe of gezwollen ledematen, veel slijm in de bek en neus en afwijkende ontlasting. Daarnaast kan het dier last hebben van bijvoorbeeld ingevallen, opgezwollen of vieze ogen. Het dier kan door ziekte ook een slechte eetlust hebben, maar dat is voorafgaand aan de aanschaf uiteraard niet te controleren.

Het is aan te raden om eenmaal per jaar een mestcontrole uit te laten voeren door een dierenarts om te controleren op aanwezigheid van maag-darmparasieten. Plaats nieuwe en zieke dieren altijd in quarantaine.

Raadpleeg bij vragen over de gezondheid van uw baardagame een dierenarts. Niet iedere dierenarts heeft verstand van deze dieren. Het is daarom ook aan te bevelen om, voordat u een baardagame koopt, alvast een dierenarts te zoeken die hiermee ervaring heeft. Dat scheelt zoekwerk en stress wanneer er ooit iets met uw dier aan de hand is.

Benodigde ervaring

Voor het op een verantwoorde wijze houden van dit huisdier is geen specifieke ervaring nodig. Zorg wel dat u zich van tevoren goed informeert.

Aanschaf en kosten

U kunt een baardagame kopen bij een gespecialiseerde kweker, reptielen- of dierenspeciaalzaak. De prijzen voor een baardagame variëren tussen enkele tientallen en honderd euro. Dit is ondermeer afhankelijk van de leeftijd, kleur, kweekvariant en geslacht van het dier. Een terrarium met inrichting zoals (UVB) lampen kost enkele honderden euro's. Zand en lampen moet u regelmatig vervangen. Goede UVB lampen kosten enkele tientallen tot ongeveer honderd euro, al naar gelang het type. Voedsel, zoals insecten, supplementen en groenten zorgen voor aanvullende kosten van enkele euro's per keer. Een volwassen baardagame eet tweemaal vier à vijf sprinkhanen in de week. Daarnaast kunt u voor kosten komen te staan als uw dier onverhoopt ziek wordt.

Het Landelijk InformatieCentrum Gezelschapsdieren biedt onafhankelijke en betrouwbare informatie over het houden van huisdieren.

Versie: maart 2023

©LICG

Kijk voor de meest recente informatie op www.licg.nl